

Załącznik do uchwały

.....

Białystok, dn.

DKD 503.1.2022

Pan Mariusz Chrzanowski

Prezydent Miasta Łomża

Szanowny Panie Prezydencie,

zgodnie z treścią listu intencyjnego podpisanego w kwietniu 2021 roku pomiędzy Miastem Łomża, a Województwem Podlaskim, zakładającym wspólną realizację koncepcji przekształcenia Skansenu Kurpiowskiego im. Adama Chętnika w Nowogrodzie w samodzielną jednostkę kultury oraz mając na uwadze uchwałę Nr 455/L/22 Rady Miejskiej Łomży w sprawie podziału samorządowej miejskiej instytucji kultury Muzeum Północno – Mazowieckiego w Łomży, utworzenia i nadania statutu samorządowej instytucji kultury Muzeum – Skansenu Kurpiowskiego im. Adama Chętnika w Nowogrodzie oraz uchwałę Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr XLII/583/2022 w sprawie wyrażenia woli przejęcia przez Województwo Podlaskie Muzeum – Skansen Kurpiowski im. Adama Chętnika w Nowogrodzie, zwracam się z wnioskiem o przekazanie muzeum Województwu Podlaskiemu w celu wykonywania zadań własnych w zakresie działalności kulturalnej. Województwo Podlaskie posiada program działania muzeum oraz środki na jego prowadzenie.

PROGRAM DZIAŁANIA MUZEUM – SKANSENU KURPIOWSKIEGO IM. ADAMA CHĘTNIKA W NOWOGRODZIE

Muzeum – Skansen Kurpiowski im. Adama Chętnika w Nowogrodzie będzie dążyć do wysokiego, profesjonalnego poziomu działalności poprzez realizację zadań i celów określonych w Statucie. Do zakresu działania Skansenu należy gromadzenie i trwała ochrona dóbr kultury o charakterze materialnym i niematerialnym należących do ludowego i historycznego dziedzictwa kulturowego Kurpiowszczyzny, a także prowadzenie działalności edukacyjnej upowszechniającej wartości związane z tym dziedzictwem.

Program działania Muzeum – Skansenu Kurpiowskiego im. Adama Chętnika w Nowogrodzie zakłada zrównoważony rozwój tej jednostki kultury poprzez wszechstronną realizację głównych zadań wskazanych w statucie Muzeum.

I. Zarządzanie i zatrudnienie

Jednym z wyzwań Muzeum - Skansenu Kurpiowskiego im. Adama Chętnika Nowogrodzie będzie zbudowanie sprawnego zespołu pracowników muzeum. W celu prawidłowego funkcjonowania jednostki należy wzmocnić kadry muzeum o pracowników merytorycznych i technicznych. Dokona się również aktualizacji dokumentów wewnętrznych oraz opracowanie brakujących. Ważne jest również opracowanie i wdrożenie strategii rozwoju Muzeum - Skansenu Kurpiowskiego im. Adama Chętnika w Nowogrodzie. Strategia będzie oparta o „Program rozwoju kultury województwa podlaskiego do 2030 roku”.

II. Środki finansowe organizatora oraz aktywne poszukiwanie dodatkowych źródeł finansowania

Województwo Podlaskie posiada niezbędne środki finansowe do prowadzenia Muzeum – Skansen Kurpiowski im. Adama Chętnika w Nowogrodzie. Jednakże wskazane jest zwiększenie udziału środków finansujących działalność Muzeum pochodzących z innych źródeł, niż subwencja organizatora. Pozyskiwanie środków na sfinansowanie inicjatyw kulturalnych wymagać będzie systematycznego monitorowania i poszukiwania programów oraz konkursów unijnych oraz ogłaszanych przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Muzeum podejmie również działania mające na celu zwiększenie wpływów ze sprzedaży biletów oraz pamiątek. Skansen postara się również pozyskać fundusze przedsiębiorstw ukierunkowane na mecenat i sponsoring kultury i sztuki. Skansen przygotowuje ofertę promocji dedykowaną prywatnym przedsiębiorcom. W Województwie Podlaskim szczególnie mocny jest sektor rolno-spożywczy, siłą rzeczy mocno zakorzeniony w środowiskach wiejskich. Skansen jako emanacja dorobku materialnego i duchowego kurpiowskiej wsi może być świetną płaszczyzną dla prywatnego wsparcia prac remontowych zabytkowych obiektów w zamian za reklamę firm komercyjnych np. podlaskich mleczarni. Niezwykle malownicze położenie Skansenu oraz piękno jego architektury otwierają również możliwości komercyjnego wykorzystania jego powierzchni jako miejsca do przeprowadzania

sesji fotograficznych np. ślubnych lub innych. Skansen przygotowuje również ofertę wykorzystania swoich przestrzeni i zabytków do wynajęcia na produkcję filmową. W 2018 roku Skansen był miejscem zdjęć do serialu telewizyjnego „Młody Piłsudski”. Wynajęcia Skansenu na tego typu produkcje mogą przynieść spory dochód. Planuje się napisać i rozesłać do agencji filmowych ofertę handlową w tym zakresie.

III. Fundusze Europejskie „Podlaskie ,21-’27 – rozwój w NATURALnym rytmie!”

W projekcie programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego 2021-2027 czytamy: „Należy dążyć do wykorzystania integracyjnego potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego, wzmacniania tożsamości i uczestnictwa w kulturze. Zasadny jest rozwój turystyki oparty na walorach przyrodniczych i krajobrazowych, kulturowych stanowiących o wysokiej atrakcyjności turystycznej.” Wyjątkowo malownicze położenie oraz prawie stuletnia historia Skansenu Kurpiowskiego w Nowogrodzie sprawia, że jest to miejsce o dużym potencjale turystycznym, który powinien być wsparty poprzez środki unijne.

IV. Współpraca Skansenu Kurpiowskiego z instytucjami kultury, stowarzyszeniami, fundacjami i innymi podmiotami

Skansen podejmie bliską współpracę z innymi muzeami na terenie województwa podlaskiego, szczególnie z Podlaskim Muzeum Kultury Ludowej oraz Muzeum Rolnictwa im. Księdza Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu oraz Podlaskim Instytutem Kultury. Skansen będzie kontynuował szczególnie bliskie kontakty z Muzeum Północno-Mazowieckim w Łomży. Oba muzea mogłyby prowadzić wspólne projekty, wspierać się w badaniach i edukacji historycznej. Porozumienie o współpracy określi zasady koordynacji w zakresie wspólnych przedsięwzięć kulturalnych i turystycznych. Miasto Łomża jako ośrodek miejski o znaczeniu subregionalnym będzie ze względu na swoją wielkość i potencjał jednym z głównych adresatów oferty kulturalnej i turystycznej Skansenu Kurpiowskiego. Wyremontowana droga wojewódzka nr 645 Łomża – Nowogród – Myszyniec stanowi o dobrym połączeniu Łomży ze Skansenem Kurpiowskim. Powstała przy drodze wojewódzkiej ścieżka rowerowa o nawierzchni asfaltowej pozwala na komfortową jazdę i może zwiększyć turystyczny ruch rowerowy na tej trasie. Skansen Kurpiowski postara się trafić do mieszkańców Łomży z ciekawą ofertą kulturalną żeby zachęcić ich do odwiedzin. Biorąc pod uwagę zdrowotne i edukacyjne aspekty turystyki rowerowej, szczególnie ważne będzie zwiększenia rowerowego ruchu turystycznego z Łomży do Skansenu Kurpiowskiego w ramach weekendowej turystyki rodzinnej. Jedną z form poprawy dostępności rowerowej powinno być zbudowanie parkingu rowerowego w Skansenie. Rozwiniemy również bliższą współpracę ze Stowarzyszeniem Muzeów na Wolnym Powietrzu w Polsce. Do naukowej i edukacyjnej współpracy zaprosimy również ogólnopolski Związek Kurpiów i Fundację Adama Chetnika oraz inne osoby i organizacje zaangażowane w kultywowanie kultury kurpiowskiej. Skansen Kurpiowski będzie współpracował w tworzeniu regionalnego produktu turystycznego przy udziale samorządów, stowarzyszeń oraz podmiotów gospodarczych działających w branży turystycznej. Skansen Kurpiowski przygotowuje również swoją ofertę turystyczną i podejmie współpracę z Podlaską Regionalną Organizacją Turystyczną, Lokalną Organizacją Turystyczną Ziemia Łomżyńska oraz Kurpiowską Organizacją Turystyczną.

V. Gromadzenie i udostępnianie zbiorów

Teren Skansenu jest wykorzystany w całości, nie ma już miejsca na dostawianie większych obiektów, dlatego muzeum na chwilę obecną może gromadzić jedynie mniejsze eksponaty będące wyposażeniem obiektów zabytkowych. Na początek planuje się wykonanie nowej aranżacji wystawy „Wyposażenie wnętrza chałupy z Kadzidla”. Żeby wzbudzić większe zainteresowanie celowym wydaje się jeszcze organizacja dwóch wystaw stałych:

1. „Transport na terenie Kurpiowskiej Puszczy Zielonej” w stodole z Dobrego Lasu.
2. „Bartnictwo i pszczelnictwo Kurpiowskiej Puszczy Zielonej” – leśniczówka z Zawodzia.

VI. Edukacja muzealna

Skansen Kurpiowski w ramach zadań z zakresu udostępniania zbiorów oraz popularyzacji kultury ludowej powinien w szerszym stopniu realizować lekcje muzealne, warsztaty etnograficzne, pokazy rękodzieła ludowego oraz umożliwiać zwiedzanie obiektów z przewodnikiem. Skansen to fascynujące miejsce, które jak żadne inne odkrywa przed nami życie naszych przodków. To co obecnie jest dla nas skansenem dla naszych dziadków było prawdziwym, codziennym życiem. Warto je poznać podczas lekcji muzealnych.

W tym zakresie planuje się:

1. Pokazy wytwórczości ludowej z zakresu wycinankarstwa, garncarstwa, plecionkarstwa, kowalstwa i rzeźby.
2. Zajęcia muzealne na temat obrzędowości rodzinnej i dorocznej na Kurpiach.
3. Warsztaty muzealne wytwórczości ludowej z udziałem twórców ludowych.
4. Gra plenerowa – poszukiwanie kurpiowskiego bursztynu. Teren Kurpiowskiej Puszczy Zielonej szczególnie obfitował w złoża bursztynu, a Kurpie zawodowo trudnili się jego kopaniem i obróbką. Scenariusz gry skierowany będzie do młodszego grona odbiorców i ma na celu przypomnienie historii bursztyniarstwa na Kurpiach. Bursztyniarstwo kurpiowskie z Puszczy Zielonej, decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, zostało właśnie wpisane na krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego.
5. Skansen Kurpiowski przygotowuje również specjalną ofertę edukacyjną dla uchodźców wojennych z Ukrainy. W samej tylko gminie Nowogród przebywa obecnie (kwiecień 2022 r.) kilkadziesiąt rodzin uchodźców z objętej wojną Ukrainy. Skansen Kurpiowski powinien wziąć na siebie rolę miejsca integracji kulturowej uchodźców wojennych z Ukrainy. Szczególną troską należy objąć dotknięte wojennym stresem i urazem dzieci i młodzież. Planuje się lekcje muzealne skierowane do tej grupy pokazujące dorobek kultury ludowej Kurpiowszczyzny i innych regionów Województwa Podlaskiego. Wskazanie niektórych podobieństw w kulturze ludowej naszego regionu z kulturą ludową Ukrainy pomoże im lepiej poczuć się w nowym miejscu. Przełamanie to lęk i ułatwi integrację uchodźców z objętej wojną Ukrainy z lokalną społecznością. Wymiana doświadczeń pozwoli też na autentyczny dialog, przełamanie stereotypy, wykreuje pożądany efekt współpracy pomiędzy polską i ukraińską społecznością. Oprócz lekcji muzealnych planuje się także zaproszenie zespołów folklorystycznych oraz innych artystów kultywujących ukraińską sztukę ludową na imprezy

plenerowe organizowane przez Skansen. Pojawienie się takich zespołów na scenie pozwoli społeczności ukraińskiej poczuć się lepiej i pewniej w naszym otoczeniu, a wśród widzów i społeczności lokalnej wywoła szacunek do dorobku kulturowego naszego sąsiada - Ukrainy. Przyczyni się również do zwiększenia poziomu tolerancji i akceptacji do nowych mieszkańców naszego województwa.

VII. Upowszechnianie. Imprezy folklorystyczne własne i współorganizowane

Skansen Kurpiowski będzie kontynuował organizację zawieszonych na czas pandemii imprez folklorystycznych oraz zorganizuje nowe. Imprezy tego typu są świetną formą popularyzacji kultury kurpiowskiej wśród masowej publiczności.

„*Niedziela św. Rocha*” - impreza mająca na celu przybliżenie społeczności lokalnej, a także turystom, tradycyjnej kultury kurpiowskiej.

„*Wesele na Kurpiach. Teatralne widowisko folklorystyczne*” to projekt Podlaskiego Instytutu Kultury. Widowisko stworzone przez Zespół Pieśni i Tańca „Kurpie Zielone” oraz Kobięcy Zespół Śpiewaczy z Nowogrodu. Imprezę należy wpisać na stałe w kalendarz imprez folklorystycznych Skansenu Kurpiowskiego. Corocznie można by wprowadzać do scenariusza nowe elementy tego widowiska np. sceny w miejscowym kościele oraz przejazd młodej pary powozem i przejście korowodu artystów przez miasteczko do Skansenu. Wprowadziłoby to wyjątkowy element interakcji widzów z artystami i sprawiło, że publiczność stałaby się w pewnym wymiarze jednocześnie widzem i zbiorowym twórcą tego spektaklu.

VIII. Seminaria i konferencje

Planuje się organizację seminariów i konferencji na temat pracy i rozwoju muzeów na otwartym powietrzu oraz na temat kultury kurpiowskiej. Skansen Kurpiowski po latach uśpienia ma szansę wykorzystać w pełni swoje walory kulturowe uwypuklając szczególnie swoje wyjątkowo atrakcyjne położenie. W ostatnich latach obserwuje się dość szybki renesans kultury kurpiowskiej. To bardzo cieszy, gdyż globalizacja prowadzi stopniowo do zaniku więzi społecznych, a co za tym idzie utraty tożsamości lokalnej. Dlatego niezwykle istotnym staje się pielęgnowanie i promocja wiedzy o własnym pochodzeniu, związana nie tylko z elementami kultury materialnej, ale również dorobku duchowego. Skansen Kurpiowski w Nowogrodzie będzie miejscem, gdzie spotykają się te oba elementy dziedzictwa kulturowego.

IX. Wydawnictwa

Planuje się wydać foldery, przewodniki i inne wydawnictwa w celu promocji Skansenu Kurpiowskiego. Osobnym zadaniem będą działania związane z opracowaniem i popularyzacją dorobku naukowego Adama Chętnika – założyciela Skansenu. Jest to jedno z założeń statutowych Skansenu. Prace będą postępować we współpracy z Fundacją Adama Chętnika.

X. Warunki lokalowe

Funkcję lokalu biurowo-administracyjnego pełni pomieszczenia Dworku z Brzózek. Warunki tam panujące są trudne. Brak jest tam centralnego ogrzewania (funkcjonuje jedynie ogrzewanie elektryczne) oraz panuje ciasnota. Toalety wymagają pilnego remontu i są

dostępne na zewnątrz budynku. W celu poprawy warunków lokalowych, dla przynajmniej części pracowników należałoby rozważyć wynajęcie lokali biurowych znajdujących się w pobliżu siedziby Skansenu. Taką bazą lokalową dysponuje samorząd Miasta Nowogród. W dłuższej perspektywie należałoby zbudować budynek biurowo-administracyjny z częścią magazynową. Teren Skansenu jest wykorzystany w całości, nie ma już miejsca na dostawianie większych obiektów. Możliwe byłoby jednak pozyskanie działek, które są w zasobach samorządu Nowogrodu i znajdują się w bezpośrednim lub bliskim sąsiedztwie Skansenu, na których w przyszłości zbudować można byłoby budynek administracyjno-biurowy z częścią magazynową. Nowoczesna instytucja muzealna musi dysponować własnym zapleczem naukowo-badawczym, dokumentacyjnym, infrastrukturą magazynową i konserwatorską.

XI. Prace konserwacyjne i remontowe

Planuje się zwiększenie frontu robót konserwacyjnych i remontowych na terenie Skansenu Kurpiowskiego. Poprzez zakup nowych narzędzi oraz materiałów budowlanych dla skansenowskiej stolarni zwiększą się jej możliwości do prowadzenia bieżących napraw i remontów w szerszym zakresie niż obecnie. Muzeum będzie aktywnie poszukiwać możliwości dofinansowania ze źródeł zewnętrznych np. ministerialnych, unijnych i innych do swoich projektów mających na celu konserwację, remonty i renowację obiektów zabytkowych na terenie muzeum.

XII. Wirtualne muzeum sposobem na rozwój w czasach pandemicznych

Muzeum - Skansen Kurpiowski im. Adama Chętnika nie dysponuje na tę chwilę swoją stroną internetową. Wyzwaniem chwili w obecnych czasach naznaczonych pandemią i lockdownami jest przygotowanie Skansenu Kurpiowskiego do pracy opartej o nowe technologie cyfrowe. Jedną z takich możliwości jest na przykład zwiedzanie muzeów online. Wirtualny spacer po muzeum może stać się ciekawą formą spędzania wolnego czasu. Oprócz walorów rekreacyjnych może być też doskonałą formą lekcji historycznej. Oprócz profesjonalnej strony internetowej, Skansen będzie utrzymywać rozbudowane konta w mediach społecznościowych (Facebook, Twitter, YouTube itp.) Jest to doskonały sposób żeby muzeum prowadziło swoją aktywność w trakcie ewentualnego zakazu zwiedzania stacjonarnego. Internet i media społecznościowe to funkcjonalne sposoby dostosowania Skansenu do nagłej zmiany sposobu kontaktu z odbiorcami. Działania marketingowe, ze szczególnym uwzględnieniem nowoczesnych kanałów komunikacyjnych, będą odgrywały znaczącą rolę również w promowaniu wydarzeń kulturalnych w Skansenie Kurpiowskim, a także w upowszechnianiu i popularyzacji kultury kurpiowskiej. Strona internetowa muzeum wraz z wirtualnym przewodnikiem po muzeum i zewnętrznym otoczeniu stanowić będzie jedno z głównych narzędzi informacji i promocji Skansenu Kurpiowskiego im. Adama Chętnika w Nowogrodzie. Strona muzeum będzie pokazywać historię i działalność muzeum oraz wzbudzać zainteresowanie regionem Kurpi oraz Ziemi Łomżyńskiej. Obecnie Skansen poza sezonem zupełnie zamiera. Nowoczesna strona internetowa będzie cyfrowym i rzeczywistym przebudzenie tej placówki.

XIII. Skansen Kurpiowski – kulturowe i turystyczne serce Nowogrodu

Miasto Nowogród ze względu na swoją długą i ciekawą historię oraz wyjątkowe warunki przyrodnicze ma bardzo duży potencjał turystyczny. Miasto położone we wspaniałych

warunkach krajobrazowych, u ujścia Pisy do Narwi. Posiada oprócz naturalnych atutów turystyki wodniackiej, również system schronów wojskowych z okresu II Wojny Światowej co daje możliwości rozwoju coraz bardziej popularnej turystyki militarnej. Główną jednak atrakcją turystyczną Nowogrodu i okolic pozostaje turystyka ukierunkowana na kulturę ludową. Skansen Kurpiowski powinien być turystycznym sercem Nowogrodu oraz regionalnym centrum kultury ze względu na jego historię i niezwykle malownicze położenie. Podjęte zostaną działania w celu wypromowania Skansenu Kurpiowskiego jako profesjonalnego produktu turystycznego wśród szerokiego grona odbiorców z Województwa Podlaskiego, z innych części Polski oraz zagranicy.